

Stát jako subjekt MPV

Pojmové znaky státu:

1. území
2. obyvatelstvo
3. nezávislá veřejná moc (státní moc)
4. způsobilost vstupovat do mezinárodních vztahů (smluv)

Území

- státní hranice
 - různé způsoby vymezení
 - hranice uvnitř EU
- trojrozměrný prostor
- moře
- enklávy, poloenklávy
- **územní výsost** (výlučný výkon svrchovaných práv státu)
 - výjimky: diplomatické a konzulární mise, vojenské základny, zvláštní dohody o policejní spolupráci

Trojrozměrnost státního území

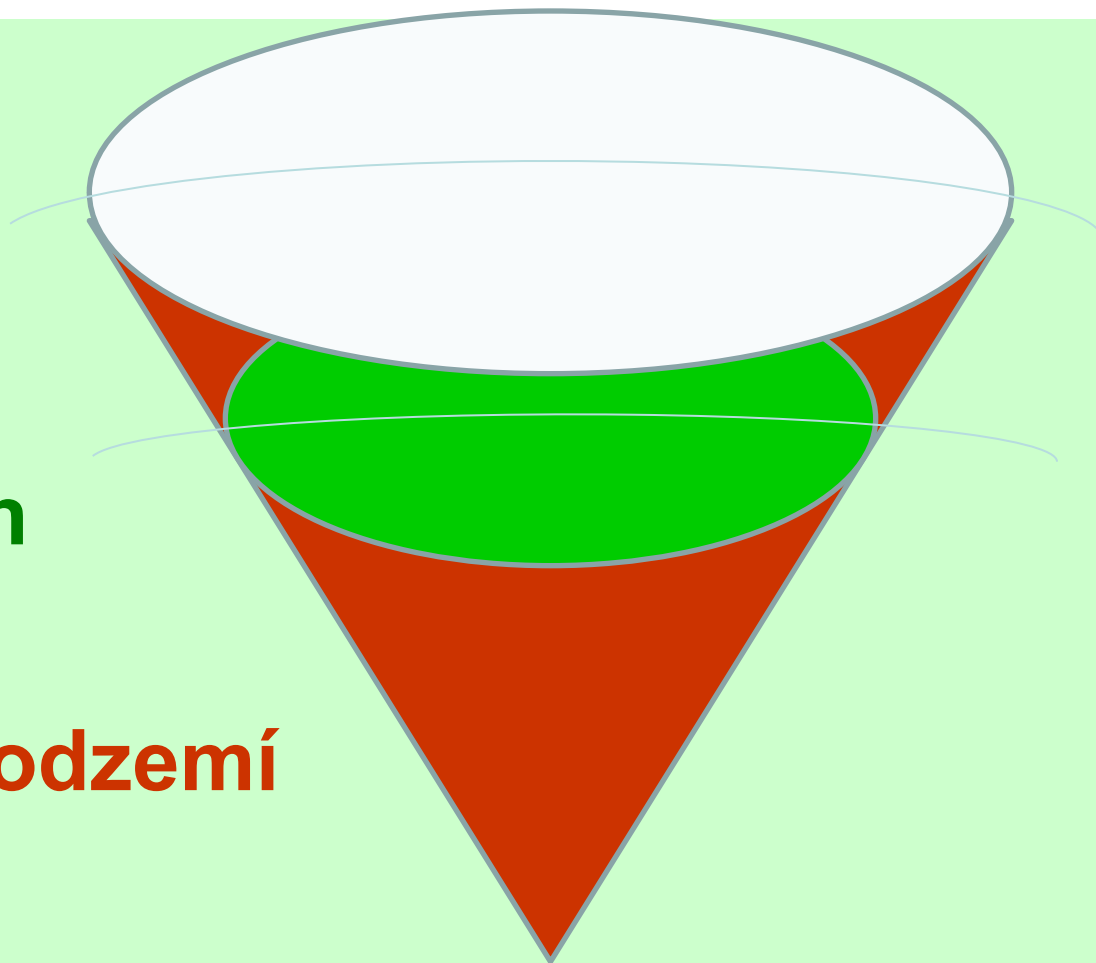
kosmický prostor

vzdušný prostor

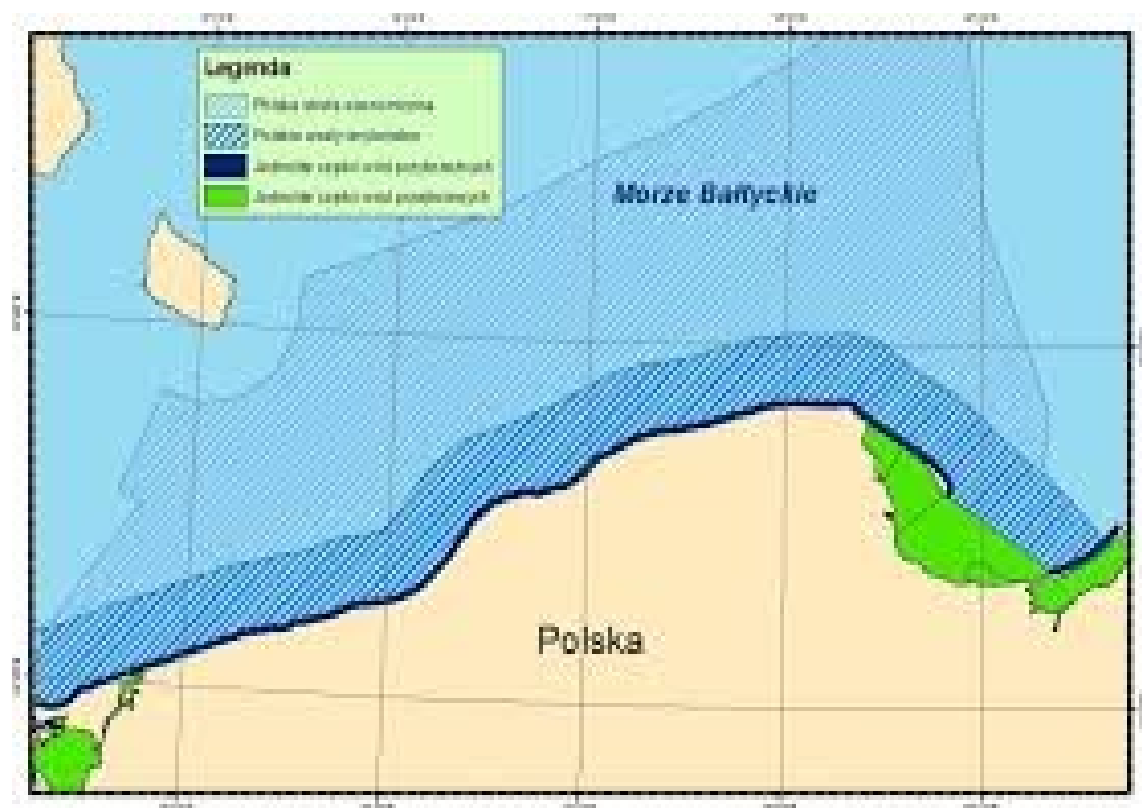
100 km

zemský povrch

podzemí

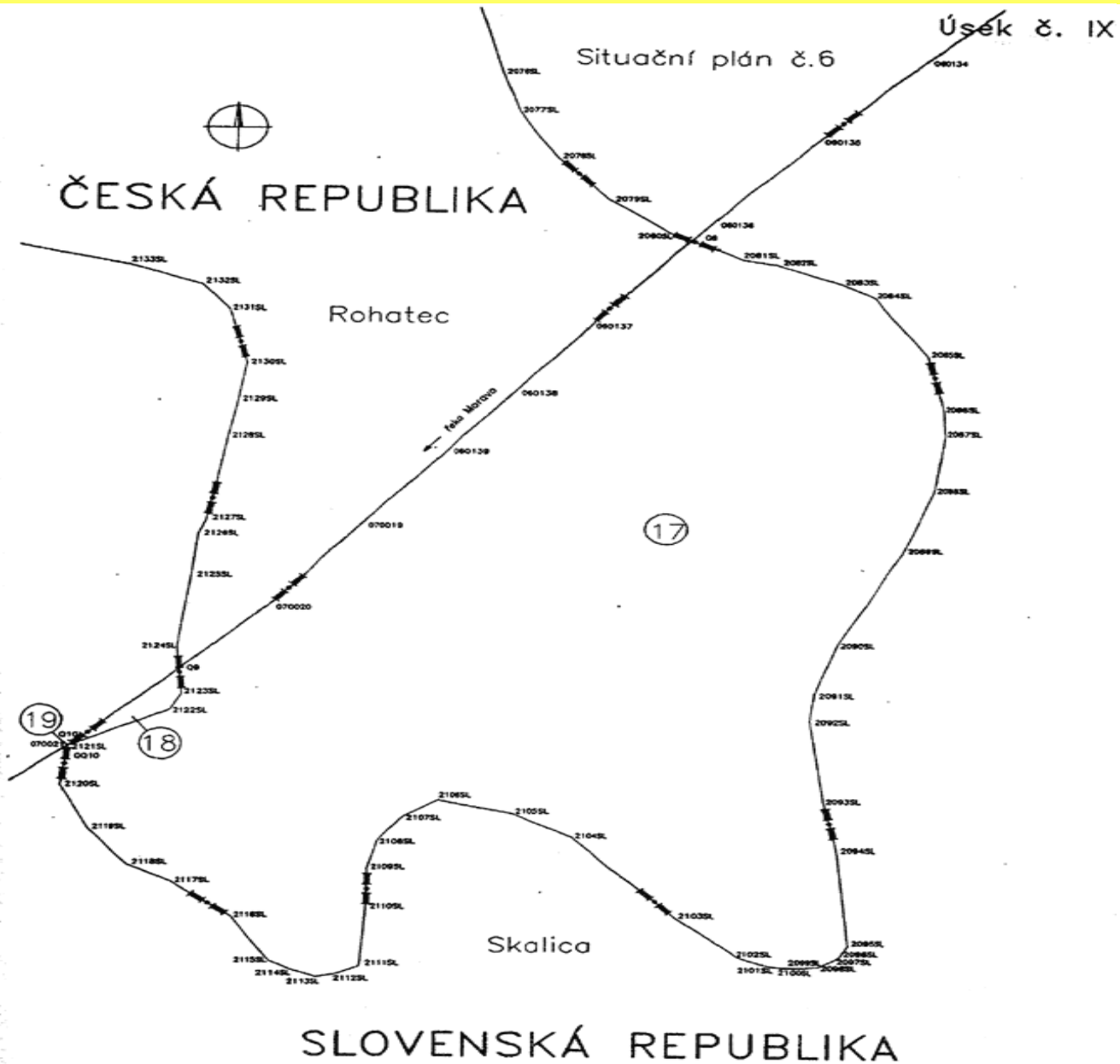
Pobřežní vody (12 mil)

Hranice Aljaška - Kanada

Delimitace hranice (mapa)

1 : 2000

Demarkace – hraniční sloupy

Demarkace – hraniční kameny

Starý hraniční plot USA – Mexiko (2015)

Obyvatelstvo

- nastálo usazené, resp. žijící
- organizované (orgány státní moci a státní správy)
- bez ohledu na státní občanství
- jeden nebo více národů

Státní moc

- ORGANIZOVANÁ VEŘEJNÁ MOC
- nezávislá na jakékoli jiné moci vně i uvnitř
- nemusí jít o faktickou schopnost ubránit se útoku jiného státu
- vnitřní útok (občanská válka)
- „kvazistáty“ (Liberland, Somaliland, Království Huttovy řeky)

Způsobilost vstupovat do mezinárodních vztahů

- neuznaný stát – charakter státu je sporný (Severokyperská turecká republika)
- vyhlášení nezávislosti (1983)
- viz dále uznání státu

Vznik a zánik státu

- rozdělení (ČSFR, SSSR, Jugoslávie) $A \rightarrow B + C$
- sloučení (Itálie, Švýcarsko, hist. Německo)

$$A + B \rightarrow C$$

- secese (Kosovo) $A \rightarrow A + B$
- připojení (NDR) $A + B \rightarrow A$
- prvotní okupace (USA) $0 \rightarrow A$
- vyhlášení samostatnosti - dekolonizace (Alžírsko)

$$K \rightarrow A$$

UZNÁNÍ STÁTU - podstata

- STÁTY SE mění - vznik, zánik (slučování - rozdělování- secese)
- uznání státu a vlády
- uznání provádí exekutiva

- uznání státu: jednorázové - nezmění-li se okolnosti, teoreticky nelze vzít zpět (ale lze uznat neuznaný)
- uznání vlády: jen při neústavní změně, ovládá-li většinu území (???) nebo alespoň je-li taková pravděpodobnost
- Libye - stát pořád, vláda se změnila

Uznání - teorie

- **Není povinnost uznat stát**
- **Uváděné důvody neuznání:**
 - vznik státu v rozporu s MP
 - závislost státní moci na jiné moci vně
 - **SKUTEČNOST:** politický zájem

Uznání státu je politická, ne právní otázka
Uznání je politický akt!

NELZE UZNAT STÁT, který vznikl cestou porušení mezinárodního práva

Uznání - pokračování

- Kritéria uznání státu uváděná ve zdůvodnění: právní - uvedené znaky (Montevidejská úmluva)
- UZNÁNÍ VLÁDY: efektivnost, stabilita (a taky ta formální vláda)
- většinou kritéria politická (Kosovo)
- UZNÁNÍ STÁTU DE FACTO A DE IURE

- **Prameny MP se zaměřením na mezinárodní smlouvy**

Prameny mezinárodního práva

- čl. 38 **Statutu Mezinárodního soudního dvora**: „Dvůr rozhoduje podle MP.“
- Bere za podklad:
 - 1. mezinárodní smlouvy
 - 2. mezinárodní zvyklosti přijaté za právo (= mezinárodní obyčej)
 - 3. obecné zásady právní
 - 4. soudní rozhodnutí
 - 5. nauku nejkvalifikovanějších znalců

Definice mezinárodní smlouvy

- **1. souhlasný projev vůle** stran
- **2. strany:** všechny musí být subjekty mezinárodního práva v této kvalitě (státy)
- **3. právní účinky: musí být zamýšlené**
 - kontraktuální – vznik, změna, zánik mezinárodně právních vztahů
 - **pravotvorné** – vznik právní úpravy – pravidel chování
- **4. právní režim: mezinárodní právo**

Označení mezinárodní smlouvy

- - **úmluva**: významná mnohostranná pravotvorná smlouva,
- - **smlouva**: významná dvoustranná nebo mnohostranná smlouva,
- - **charta**: mnohostranná smlouva politicky významná,
- - **dohoda**: nejčastěji mezivládní dvoustranná smlouva nepolitického charakteru, někdy ovšem i významná hospodářská mnohostranná smlouva,
- - **protokol**: různě, označení dodatkového, revizního nebo prováděcího smluvního dokumentu ke smlouvě jiné apod.,
- - **ujednání**: méně významná mezivládní nebo meziresortní dvoustranná smlouva upravující otázky technické povahy,
- - **statut**: smlouvy, jimiž se zřizují mezinár. organizace nebo orgány,
- - **pakt**: zřídka užívané označení pro mnohostr. politickou smlouvu

Právní úprava smluvního práva

- **Mezinárodní**
 - **Vídeňská úmluva o smluvním právu mezi státy** (1969), platnost pro ČSSR (ČR) 1987
 - Vídeňská úmluva o smluvním právu mezi mezinárodními organizacemi (1986 - neplatí)
- **Vnitrostátní: Ústava ČR,**
 - **rozh. prezidenta rep. 144/93 Sb.,**
 - **usnesení vlády**

Třídění mezinárodních smluv

- **počet smluvních stran**
- **možnost přístupu** (mnohostranné)
- **forma**
- **úroveň sjednání**
- **normativní obsah** (kontraktuální, pravotvorné)
- **vzájemnost** (inter partes x erga omnes)

Zásady mezinárodního smluvního práva (obecná základní pravidla)

- 1. zásada **pacta sunt servanda**
- 2. zásada **dobré víry**
- 3. zásada **smluvní volnosti** a svobodné vůle stran
- 4. zásada **nezávaznosti smluv pro třetí strany**
- 5. vyloučení **zpětné působnosti**
- 6. **lex posterior derogat priori**
- 7. **lex specialis derogat legi generali**

**Závaznost smlouvy v oblasti vnitrostátního práva: tam, kde se sféry MP a VP prolínají
(proč je mezinárodní smlouva upravena vnitrostátním právem?)**

- vznik (zánik) smlouvy
- provádění smluv určených jednotlivcům

taková smlouva se musí dostat do pozice práva vnitrostátního

Zásahy smlouvy do vnitrostátní sféry – když smlouva požaduje

- minimální standard práv jednotlivce
- uložení povinnosti jednotlivci
- unifikaci vnitrostátních právních předpisů
- vytvoření určitých podmínek pro cizince